

na več krajih po 3 poprejšnje kantone, je daljnim prebivavcam kantonskiga poglavarstva predelječ. Dostikrat se zna primeriti, de kdo v kancelijo pride, pa nevedama kakšniga potrebniga pisma seboj nima, ki ga kantonski poglavar potrebuje. Zna tudi biti, de iz obširniga kantonskiga poglavarstva toliko ljudi na endan skupej pride, de pri nar veči pridnosti vradnikov ne morejo vsi na enkrat odpravljeni biti. Takó se primeri, de za kakšno majhno reč mora človek iz daljniga kraja dvakrat priti, kar ga pri njegovim domačim delu zamudi in mu tudi popotnih stroškov prizadene.

Od več strani smo že želje slišali, de bi se ti težavi na kakšno vižo pomagalo, in unidan je prišel en kmetovavec iz Loškiga kantona v imenu svojih sosedov prosit, de naj bi „Novíce“ te potrebe spomnile.

Ti prošnji toliko raji vstrežemo, kér smo prepričani, de bo naš deželni poglavar gotovo pomoček iznajdel, ti pravični prošnji zadostiti. V zgornjim Estrajhu je deželni poglavar kantonskim poglavarjem veleval, de naj se podajo vsake 14 dni na vsaki kraj, kjer so kantonske sodnjštva po deželi, in dan njih prihoda naj se na znanje da soseskam, de kdor ima pri kantonskim poglavarju kaj opraviti, tisti dan v bližnji kraj pride, kamor bo kantonski poglavar prišel.

To bi znalo za zdej tudi pri nas prav biti.

Razsajenje.

V Ljubljanskih nemških novicah sim unidan bral te besede: „In res je, de ima vsaka vas na Krajskim nar manj eniga, ki nemško dobro razume.“ Dragi pisatelj! nikar nič ne zamerite, če vam rečem, de ste resnico zgrešili, ko ste to izgovorili. Prav bi bilo, ko bi vsak Krajnc, gosposki in kmečki, slovenski in nemški jezik popolnoma znal; kar pa ni, se pa ne sme reči, de je. Posebno dan današnji je treba, de se v rečéh, ki naroda jezik zadevajo, resnica odkrije, kakor je, de se ne delajo zmešnjave, de se nikomur ne kratijo pravice in de se ne vžigajo prepiri, ki nam vselej več škodjejo kakor koristijo. Tedaj nemški in slovenski pisavci ljubljanskih časopisov, v kterih se semtertje pušice natakne najdejo, lepo Vas prosim: Pamet, pamet, in s hladno kervjó in z ljubeznijo eden drugiga zavračujmo, če se kdo kaj zmoti. Strasti nobeniga možá ne lišpajo, in so obdivjanimu konju podobne, kteri rad pravo pot zgreši, in nazadnje samiga sebe poškoduje! — De pa spet k temu nazaj pridem, kar sim skazati hotel, povém: de jez sim v stanu enajst vasí zapored našeti, kjer nihče nemškiga ne zna. Ko bi si pa prizadeval, vse vasí po Krajskim prešteti, ktere so meni znane, de v njih nihče nemškiga ne zna, bi število veliko postalo. To scer poterdim, de je toliko Krajncov, ki nemško znajo, de bi jih na vsako vas nekaj prišlo, ko bi se ti nalaš po vaséh razdelili; sicer pa po veliko veliko vaséh ni clo nobeniga. To zna tudi res biti, de se v vsaki vasi kdo znajde, ki toliko najpotrebniših besed vé, de bi jih skoraj lahko na perste preštel, in de zraven semtertje kaj maliga šteti zna, tacih pa ne bomo imenovali, de dobro nemško znajo ali umejo. Ravno tako tudi tisti ne znajo še nemško, ki znajo kako redko reč po nemško poprašati ali odgovoriti, in ki nemške čerke počasi zapišejo, pa se jim mora praviti, ktero naj zdaj ali zdaj naredé, ako kako imé podpisujejo, de ga za njimi skor nihče brati ne more. En tak se v vsih zgor opomnjenih enajstih vaséh znajde, in od tega se mora reči, de tukaj največ nemšine vé. Enkrat je bil en nemški popotnik čez eno teh vasí prišel in vprašal: „Wie viel ist noch bis Franzen?“ En vašan, ki se je štel, de najbolje nemško zna, en čas misli in potlej jo možko šterbunkne: „Fünf jur.“ Popotnik je mende razumel Jahr namest jur

ali jor, se križa in mermra, ter naglo naprej hití. Ljudém se je to čudno zdelo, in potlej smo se domeni, de je naš vašan do Vranskiga popotniku pet lét hoda napovedal. Koliko je pa še tacih vasí, kjer bi še clo nobeden ne bil vedil, kaj ta popotnik vpraša? Za deset vasí zapored tacih koj jez vé. — Poženčan.

Dopis iz Štajarskiga.

Že davnej zdihuje po rešenju svojih nadlóg učiteljski stan po deželi; Bog daj! de bi se njegov klic skoraj uslišal. Že davnej pa tudi zdihujejo na Štajarskim kakor mende povsod mežnarski hlapci pri večih farah, de bi se jih vladarstvo usmililo in jih rešilo sužnosti učiteljev, kér mežnarji ne morejo in tudi niso dolžni biti gruntni hlapci, kosci, mlatiči, pozimi dervarji i. t. d.*) Pri večih farah je pri cerkvi vedno dosti opraviti in dostikrat, posebno ob času bolezin, toliko, de jih en sam človek ne more opraviti in si mora pomočnika iskati. Le malokteri učitelj je pripravljen mežnarju pomagati in oni so le po iménu mežnarji. Kér so pa vunder tudi kot mežnarji postavljeni in za obojno službo skup slabo plačo dobivajo, vsak sam zapopade, de nima učitelj veliko, njegov pomagavec v mežnarji pa clo malo.

Ljube Novíce! spomnite blagovoljno te nadloge v svojim listu in pomagajte nam prositi, de se saj pri večih farah mežnarije skorej ločijo od učiteljskih služb.

Eden v imenu več m. h.

Slovenski lepopisni izgledi.

Spisal Janez Levč, ces. kralj. učitelj v Terstu.

Več izgledov, kakó naj se učenci v šoli lepo pisati vadijo, je prišlo lani in predlanjskim na svitlo, tode vsi drugi, razun Levčevih, nimajo družiga naména, kakor učencam predpode dati, kakó naj po stari šégi, ki je že pred 100 léti navadna bila, se pisati učijo. Gosp. Levč pa je v svojih izgledih pokazal, kakó naj se po novi in veliko boljši in lajši poti vaja lepopisja začne in od čerke do čerke naprej pelje. Ta namén je v svojih izgledih gosp. Levč takó izverstno dosegel, de je ministerstvo uka gosp. Levčeve izgleda posebne hvale vredne spoznalo in jih lani po deželnih poglavarstvih v slovenskih deželah vodjem normalnih šol v slovenske šole vpeljati živo priporočilo. Ministerstvo bi gotovo tega ne bilo storilo, ako bi prepričano ne bilo, de so ti izgledi posebno potrebni za podúk v šolah. Kakor se nam piše, niso šolski vodji tega priporočila zanemarili, ker bo gosp. Levč mogel nektore liste imenovanih izgledov kmalo vnovič natisniti dati; — le v Ljubljani se Levčevih izgledov skoraj nič ni spčalo! Kakó je to? Ali imamo morebiti v Ljubljani za šole na Krajskim kaj enaciga ali morebiti še boljšiga, kakor je Levčovo delo? De imamo učitelje, ki lepo pišejo, nihče ne bo tajil; de imamo tudi lično natisnjene lepopisne izgleda, nam je tudi znano — ali med navadnimi šolskimi predpodobami, kakor se je pred

*) Kakó delječ službine dolžnosti mežnarskiga hlapca segajo, je težko sploh razsoditi, kér se pri vdinjanju opravila zgovoré, ki jih ima hlapec opravljati. Če se je tedej kdo sploh za vse hlapče dela vdinjal, se ne more pritožiti, de se mu krivica godí, ampak le to zamore potožiti, de je plača majhna. Pa — kdo zamore veliko dati, če ima sam malo? — Pravična pa je ta prošnja, de naj se mežnarstvo loči od učiteljstva, in nadjamo se, de je to tudi lanjski škofji zbor na Dunaji ministerstvu nasvetoval, de naj se pri novi vstanovitvi ljudskih šol po kmetih učitelji mežnarskih opravil oprostijo, ki se nikakor ne priležejo učeniku, ki ima že drugih opravil dovolj. Ktere njegov imenitni stan od njega terja. Upajmo tedaj, de v novi prerorjeni Avstrii bojo prihodnjič učitelji le učitelji in z boljšimi dohodki, — mežnarji pa tudi posebej le mežnarji z nekterimi poboljški. Vred.

100 léti pisanje učilo, in pa med pravim pisavnim urédam (wahres Schreibunterrichts-System) je velik razloček! Kaj pomagajo vse ministerske priporočila, če ni šolskih mož, kateri bi se s pravo ljubeznijo prizadevali, za dobro spoznano tudi v življenje vpeljati! Edini izgovor zna biti, de bi kdo rekel: de so Levčovi izgledi predragi učencam, — pa tudi ta izgovor ne velja nič, kér se ti izgledi v posamesnih listih prodajajo in 1 krajcar za en list dati, ki mu k boljšemu in hitrejšemu poduku pomaga, bo malokterimu otroku teško stalo.

Le eno samo bi želeli zvediti: ali je prišel tudi v Ljubljano ministerski naukaz Levčove lepopisne izgleda po šolah priporočiti? in če je prišel, ali so se tudi po naukazu živo priporočili?

Prodaj v Kleinmajerjevi bukvarnici ne čuti nič od kakiga priporočila. ??

Nove slovenske bukve.

Drobtince za novo léto 1850. Učitelam ino učencam, starišam ino otrokam v podučenje ino za kratek čas. Na svetlo dal Matija Vodusek, opat v Celi. Natisnil v Celovci J. Leon. Cena 40 kr.

Prava méra vrednosti kakšnih bukev v tem obstoji, de jih človek še zmiraj z velikim pridam v potrebuje, če ravno so že več lét stare, ali z drugimi besedami reči: de se bukve nikdar ne postarajo, ampak vedno vrednost obderzé.

To velja od naših slovenskih „Drobtince“. Pervi tečaj „Drobtince“ koristi še danes ravno takó mnogim bravcam, prostim in učenim, kakor pred 5. léti, in kdor si jih je omislil, jih je z veseljem shranil in jih bo z veseljem posihmal večkrat v roke vzel in prebiral. „Drobtince“ so se prave hišne bukve poterdile, ktere bi se ne smele v nobeni hiši pogreševati.

Ravno tako hvalo tudi nar novejši „Drobtince“ za letašnje léto po pravici zaslušijo. Vidi se na prvi pogled, de tisti gospod, ki je neprecenljive in nedosegljive slovenske bukve „Blaže in Nežica v nedelski šoli“ spisal, še zmirej po očetovsko oskerbuje „Drobtince“, in de se sedanji gosp. izdajatelj zvesto ravna po tem visokim izgledu.

Mnogim potrebam je spet v tem 5. tečaju lepó vstreženo, ki obseže veliko izverstnih reči za poduk in kratek čas slovenskiga naroda. — Kér je knjiga slovenskimu ljudstvu namenjena, je pisana tudi v lahko razumljivim slovenskim jeziku, ki se od tega, kakor ga „Novice“ pišejo, le malo loči; *lj* in *nj* pa veliko manjkrat rabijo „Drobtince“, kakor „Novice“.

Letašnje „Drobtince“ so se s zalo podobo sv. Miklavža nad Ljubljanskim mestam še posebno Krajncam prikupile, kér nam je to očitno znamenje, de Štajarci prijazno pomnijo svojih slovenskih bratov na Krajnskem.

Ne moremo se zderžati še pristaviti, de dobiček, ki se bo iz „Drobtince“ skupil, je namenjen „Celjskim šolam“. Blagi namen! Bog daj, de veliko dobička pride!

Novičar iz Ljubljane.

Kakor je bilo po ukazu ministra notranjih oprav po drugih deželah avstrijskiga cesarstva v pondelj 4. marca slovesno cerkveno praznovanje v spomin ta dan lani od Cesarja avstrijskim narodam podeljene vstave, takó je bila tudi v Ljubljani velika maša, ki so jo škof péli in poslednjič tudi zahvalna pesem. S zahvalno pesmijo so sklenili gotovo ta dan tudi vsi Avstrijanci živo prošnjo, de bi od Cesarja podeljena vstava v vsih rečéh kmalo izpeljana bila, in de bi vživali

kmalo sad vstavniga življenja v močni in svobodni Avstrii. — Gospod Kajetan Hueber, poslednjič kaplan v Krajnji, zdej vojni kaplan na Laškem, je dobil od Cesarja unidan sreberni častni križ za duhovne zasluge. — Podobe slavniga rajnciga Dr. Prešerna nismo imeli dozdej. Unidan je dobram misel Ljubljanskiga umetnika gosp. Goldenštajna navdala, obraz slavniga pesnika iz pameti malati, in ki so podobno vidili, pravijo, de je rajncimu zlo enaka. Vsi domorodci gotovo želé, de bi umetnik dal več kamnotisov narediti. — Gosp. Miroslav Vilhar, ki vés za svojo domovino živi, je zložil spet dve kaj lepi pesmi „Vesolnimu svetu“ in „Slave dom“; prva je ravno takó mila, kakor je druga iskrena: obé pa bote, ker ste iz serca prišle, tudi v serce ségle vsim, kerim njih domovina ni prazin glas. Natis napéva z besedami vred, za glasovir (klavir) zloženiga, je takó ličen, de ne more lepši biti. Na prodaj so pri g. Lerherju v Ljubljani.

Novičar iz mnogih krajev.

Namesto zlatih svetinj, s kterimi so se dozdej zasluženi možjé počastili, bojo Cesar prihodnjič delili zaslužnim možém réd ali križ Jožefa Franca. Križi so zlati in sreberni s krono ali brez krone. — Na 1. dan t. m. je bila napovedana izdaja noviga denarja v popirju, ki se listi deržavniga zaklada (Reichsschatzscheine) imenujejo. — Ministerstvo je zapovedalo, de teža priprezniga vozá (Vorspann) s 4 konji ne sme nikdar 20 centov preseči. — Na pridelovanje tobaka na Ogerskim se bo prihodnjič davk naložil. — Kmetijska družba v Pragi je zložila postave za čuvajstvo po polji (Feldpolizey) in jih je ministertvu predložila. — Hudo vreme, ki je 22. svečana razsajalo po Českim, je neizrečeno škodo napravilo. V več krajih je strela vdarila v hiše in jih požgala; vihar je več streh z zvonikov in hiš odkril. — Na Marskim v Stajnicu je hodilo mlado dekle z obrito glavo po pokopališu (britofu), rekoč: de se ji je njeni brat iz víc prikazal in ji veleval, de mora za njogovo rešenje iz víc 4 léta po pokopališih hoditi. Pametna gospóska je pa spodrepila to sleparico. — Na politiskim svetu se pretečeni teden ni nič posebniga zgodilo. Na Francoskim je 24. dan svečana mirno pretekla. Angleži so dovolili, de se med njimi in Greki razpartije poravnajo s pomočjo Francozov. — V Bosni in v Černi gôri se je neki punt vnel.

Povabilo.

Stan rokodelcov poboljšati in tiste zadržke odverniti, ki izvirajo iz tega, de nimajo rokodelci za svoje rokodelstvo potrebniga premoženja, je za napravo rokodelske denarne zaloge ministerstvo dovolilo denarno loterijo, za ktero je porok veliki kupec J. G. Schuller et Comp. na Dunaji. — Pri ti loterii zna ena srečka (en loz) zadeti 200,000, 30,000, 20,000, 12,000, 5000 gold. in tako nazaj. Kér je 54,200 srečk, ki bojo večí ali manjši šumo zadéle, mora med peterimi lózi gotovo eden kaj zadéti. Pervikrat se bojo srečke vlekla 9. dan tega mesca. — Lózi so razdeljeni v 4 verste; en loz 1. in 2. verste velja 3 gold., en lóz 3. verste 6 gold., in en lóz 4. verste 10 gold. Lózi 3. in 4. verste gotovo kaj zadenejo.

Em. Zdekauer,
predsednik rokodelske družbe v Pragi.

Pri mnogih kupcih se kupujejo srečke za to loterijo.

Današnjemu listu je pridjan 10. dokladni list in nasledba razlage srenjske postave.